

5.2.2002

367/4/99

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Esittelijäneuvos Eero Kallio

ESITUTKINNAN KESKEYTTÄMISESTÄ ILMOITTAMINEN

1

KANTELUKIRJOITUS

A arvostelee eduskunnan oikeusasiamiehelle 10.2.1999 osoittamassaan kantelukirjoituksessa Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen Pasilan poliisipiirin ylikomisario B:n ja ylikonstaapelin C:n menettelyä 25.2.1998 vastaisena yönä tapahtuneen pahoinpitelyn tutkinnassa.

A teki asiasta rikosilmoituksen 27.2.1998. Rikosilmoituksen vastaanottanut poliisi oli A:n mukaan yrittänyt heti sopia tutkinnanjohtajaksi määrätyn ylikomisario B:n kanssa A:n kuulustelulle sopivan ajan, mutta ei useista yrityksistä huolimatta tavoittanut B:tä. A kertoo, että hän yritti myöhemmin lukemattomia kertoja tavoittaa B:tä puhelimitse siinä kuitenkaan onnistumatta.

Kun A otti noin yhdeksän kuukauden kuluttua 8.12.1998 yhteyttä Pasilan poliisipiiriin saadakseen tiedon pahoinpitelijänsä mahdollisesta kiinnisaamisesta ja esitutkinnan tilanteesta, ilmeni, että ylikomisario B oli jo 23.3.1998 keskeyttänyt jutun tutkinnan. Päätöksestä ei ollut A:lle ilmoitettu mitään.

A katsoo, että asian esitutkinta oli laiminlyöty. Ylikomisario B ylikonstaapeli C ovat A:n mukaan laiminlyönnillään vaikuttaneet siihen, että pahoinpitelystä A:lle hänen oman arvionsa mukaan aiheutuneet noin 50.000 markan vahingot ovat jääneet korvaamatta.

2

SELVITYS

Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen poliisipäällikkö, poliisikomentaja --- on toimittanut tänne Pasilan poliisipiirin johtajan, ylikomisario --- 19.3.1999 päivätyn, ylikomisario B:n 19.3.1999 päivätyn ja ylikonstaapeli C:n 18.3.1999 päivätyn selvityksen ja antanut oman 30.3.1999 päivätyn lausuntonsa. Lausunto ja selvitykset ovat tämän päätöksen liitteinä.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

A kertoi 27.2.1998 tekemässään rikosilmoituksessa, että hän oli 24. ja 25.2.1998 välisenä yönä kuullut asuinrakennuksensa porraskäytävästä naisen huutoja. Kun A oli avannut asuntonsa oven

tarkistaakseen mahdollisen avuntarpeen, ovelelle oli tullut juosten noin 30-vuotias nainen, joka oli lyönyt joko kädellään tai jalallaan oven kiinni siten, että ovi oli osunut A:n kasvoihin. A oli hakenut sisältä paperia pyyhkiäkseen veressä olleita kasvojaan ja mennyt uudelleen portaikkoon. Kun A oli ilmoituksensa mukaan tiedustellut ylemmistä kerroksista tulleilta kahdelta noin 30-vuotiaalta mieheltä, kuka edellä kulkenut nainen oli ja mistä asunnosta seurue oli tulossa, toinen miehistä oli sulkenut A:n asunnon oven. A oli tällöin jäänyt alastomana ja ilman avaimia portaikkoon. A oli saanut läheiseltä yökioskilta soitetuksi poliisipartion, joka oli hälyttänyt paikalle lukkosepän avaamaan ovea.

Oven paiskaamisesta oli A:lle aiheutunut vammoja, muun muassa hammassilta ja neljä tukihammasta oli katkennut. Lisäksi takahampaista oli lähtenyt ainakin paikkoja. A kertoi ilmoituksessaan tarkempien hammaisvaurioiden selviävän hammaslääkärissä käynnin yhteydessä.

Asian tutkijaksi määrätty ylikonstaapeli C toteaa selvityksessään, että sillä hetkellä kun hän sai asian tutkittavakseen, tapauksesta oli kulunut niin paljon aikaa, ettei hän katsonut tarpeelliseksi enää käydä tapahtumapaikalla. A:n rikosilmoitus sisälsi niin yksityiskohtaisen kuvauksen tapahtumista ja epäiltyjen tuntomerkeistä, ettei C katsonut tarpeelliseksi kuulustella A:ta. Kuulustelujen mahdollinen tekijöiden tunnistaminen oli tarkoitus tehdä vasta, kun "tekijäehdokkaista" oli selvillä. C kertoo yrittäneensä tavoittaa A:ta puhelimitse siinä kuitenkaan onnistumatta. C sai selvitettyksi, ettei talossa asunut naishenkilöitä, jotka olisivat sopineet A:n antamaan ikähaarukkaan. C:n tiedossa oli ennestään, että kyseisessä talossa toimi niin sanottu "huumekämpä" ja että tuollaisessa asunnossa kävi varsinkin yöaikaan erittäin paljon epäsosiaalista ainesta.

Asiassa tutkinnanjohtajana toiminut ylikomisario B oli keskustellut tapahtumista A:n paikalle hälyttämien poliisien kanssa. Mitään rikospaikkatutkintaa ei asiassa ollut enää tehtävissä, koska tapahtumasta oli kulunut jo muutama päivä. A:n kuuleminen ei rikosilmoituksen yksityiskohtaisuudesta johtuen ollut B:n mielestä välttämätöntä. Koska asian tutkijalla ylikonstaapeli C:llä ei ollut asian johdosta enää mitään tehtävissä, ylikomisario B siirsi jutun 23.3.1998 pois aktiivisesta tutkinnasta. Asia jäi odottamaan mahdollista lisäselvitystä. B:n mukaan ylikonstaapeli C ei muista varmuudella, lähettikö hän päätöksen tiedoksi A:lle. C hoiti kuitenkin syyskuussa ja lokakuussa 1998 kaksi muuta A:n asiaa, joten A:lla olisi itselläänkin ollut mahdollisuus kysyä aikaisempaa juttuaan.

3.2

Oikeudellinen arviointi

3.2.1

Oikeusohjeet

Esitutkintalain 2 §:n 1 momentin mukaan poliisin tai muun esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty. Saman lain 6 §:n mukaan esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä.

Esitutkintalain 23 §:n mukaan asianomistaja, jolla ilmeisesti ei ole tutkittavaa asiaa selventäviä tietoja, voidaan jättää esitutkinnassa kuulustelematta, jos hän on rikosilmoituksen tehdessään tai muussa yhteydessä ilmoittanut syytteestä päättämistä ja oikeudenkäyntiä varten tarvittavat seikat. Kun päätetään, että esitutkinta keskeytetään, on tästä päätöksestä esitutkintalain 43 §:n 2 momentin mukaan viipymättä ilmoitettava asianomistajalle ja esitutkinnassa asianosaisena kuulustelluille, jollei sitä ole pidettävä tarpeettomana.

3.2.2

Kannanotto

Saadun selvityksen mukaan ylikonstaapeli C on pyrkinyt selvittämään, asuiko syylliseksi epäilty naishenkilö mahdollisesti samassa talossa kuin A. Ylikonstaapeli C ja ylikomisario B eivät ole pitäneet A:n asianomistajakuulustelua tarpeellisena. He ovat perustelleet näkemystään A:n yksityiskohtaiselle rikosilmoituksella.

Edellä kohdassa 3.1 (Tapahtumat) pääkohdin kuvattu A:n rikosilmoitus on ollut yksityiskohtainen. A:n asianomistajakuulustelussa olisi kuitenkin mahdollisesti voitu saada A:lta tälle rikosilmoituksen tekemisen jälkeen tulleita tietoja sen selvittämiseksi, missä asunnossa saattoi vierailta kuvatun tyyppisiä henkilöitä. A:n kuulusteleminen olisi saattanut antaa asian tutkinnan kannalta uutta ja tarpeellista tietoa myös siltä osin, että olisi selvinnyt tarkemmin myös se, mitä vammoja A:lle oli tullut. Olihan esimerkiksi A:n hammasvaurioiden laajuus vielä epäselvää rikosilmoitusta tehtäessä. A:n kuulustelematta jättäminen ei ole ollut tässä tilanteessa perusteltua varsinkin, kun asia on myöhemmin siirretty pois tutkinnasta, mistä syystä mainittujen seikkojen selvittäminen on jäänyt epämääräiseen tulevaisuuteen. Asiassa on kuitenkin kysymys osin poliisitaktiikasta, osin poliisin tutkintaresursseista ja niiden suuntaamisesta. En katso tässä asiassa saamieni selvitysten perusteella mahdolliseksi arvioida A:n kuulustelematta jättämistä enemmälti.

Komisario B teki asiassa tutkinnanjohtajana 23.3.1998 päätöksen esitutkinnan keskeyttämisestä. Käsitykseni mukaan tästä päätöksestä olisi tullut esitutkintalain 43 §:n 2 momentin mukaan ilmoittaa välittömästi A:lle. Ilmoittamista ei voitu tässä tilanteessa pitää tarpeettomana etenkin, kun A:ta ei edes kuulusteltu asianomistajana. Ilmoittamista ei tee tarpeettomaksi se, että A:lla olisi myöhemmin ollut tilaisuus tiedustella tutkintavaihetta, kun ylikonstaapeli C hoiti puolen vuoden kuluttua kaksi A:n muuta asiaa.

Edellä lausutuilla perusteilla katson, että ylikomisario B ei ole tutkinnanjohtajana menetellyt asianmukaisesti jättäessään ilmoittamatta tutkinnan keskeyttämisestä A:lle.

3.3

Toimenpiteet

Saatan käsitykseni esitutkinnan keskeyttämisilmoituksen laiminlyönnistä ylikomisario B:n tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Helsingin kihlakunnan poliisipäällikölle toimitettavaksi edelleen ylikomisario B:lle.

Kirjoituksenne liitteet palautetaan ohessa A:lle.